

APERITIFE

Publicație oficială a TIFF | # 5 | 14-15 English pages

Marti | 29 mai | 2018 www.tiff.ro

BANCA TRANSILVANIA®

DE LA CANNES LA CLUJ: FILMUL SURPRIZĂ!

Omul care l-a ucis pe Don Quijote. Nu există vis imposibil.

Pe vremea părinților noștri, Peter O'Toole făcea istorie în *Omul din La Mancha* (1972), cântând despre un vis imposibil. Același vis imposibil care a pus stăpânire și pe Terry Gilliam când, în 1989, a început să lucreze la celebra poveste a lui Don Quijote, cu care a reușit, anul acesta, să încheie festivalul de la Cannes.

Primul film-surpriză din TIFF-ul din acest an și al doilea film care vine la Cluj direct de pe Croazetă (după *Donbass*), *Omul care l-a ucis pe Don Quijote* este cu siguranță

cel mai așteptat proiect al regizorului britanic. Pentru mulți, părea doar o peliculă marcată de ghinion, după ce încercările de a-l realiza în 2000 au eșuat. Cu toate acestea, legendarul Gilliam, semnatul filmelor-istorie *Brazil*, *Regele pescar* sau *Spaime și scârbe în Las Vegas*, a reușit să aducă pe ecran povestea tragi-comică a eroului lui Cervantes, cu o distribuție fenomenală: Jonathan Pryce (protagonistul din *Brazil*) în rolul lui Quijote, Adam Driver (Paterson-ul lui Jarmusch) în rolul improvizatului

Sancho Panza și Stellan Skarsgård (actorul fetiș al lui von Trier).

„Don Quijote e un visător, un idealist și un romantic care se încapățânează să nu accepte limitările realității, care mărșăluiește indiferent de obstacole, așa cum am făcut și noi. A durat atât de mult încât ideea că am chiar terminat filmările mi se pare suprarrealistă”, spunea Gilliam într-un mesaj public.

Adusă în zilele noastre, magnifica poveste a eroului spaniol îi dă posibilitatea britanicului să facă salturi fantastice în timp și spațiu, să

ciocnească realitatea și fantezia, așa cum ne-a obișnuit în filmele lui. Iar proiecția de la TIFF va fi cu siguranță un vis împlinit pentru toți cinefilii care se află acum în Cluj.

Daniel Iftene

Omul care l-a ucis pe don Quijote rulează azi, 29 mai, de la ora 18.30, la Cinema Florin Piersic.

Focus Bulgaria

Cineștii bulgari prezenți la TIFF par să fie parte dintr-un Nou Val balcanic.

» Pagina 3

Interoga TIFF

Autorii documentarului *Dacii liberi* vorbesc, într-un interviu despre experiența lor.

» Pagina 7

Concert

Emiliana Torrini împreună cu The Colorist Orchestra la TIFF.17

» Pagina 13

Cinematografele TIFF

- CINEMA FLORIN PIERSIC
P-ța Mihai Viteazul, nr. 11
- CINEMA VICTORIA
Bd-ul Eroilor, nr. 51
- CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR
P-ța Lucian Blaga, nr. 1-3
- PIAȚA UNIRII OPEN AIR
(Piața Unirii)
- CINEMA CITY IULIUS
(în incinta Iulius Mall)
Str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53B
- INSTITUTUL FRANCEZ CLUJ
Str. I.C. Brătianu, nr. 22
- CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR
Str. Bucegi
- SOMEȘ OPEN AIR
Plaja Grigorescu
- CINEMA MĂRĂȘTI
Str. Aurel Vlaicu, nr. 3
- UNIVERSITATEA SAPIENTIA
Str. Calea Turzii, nr. 4
- URANIA PALACE
Str. Horea, nr. 4

APERITIFF

- Redactor-șef:**
Codruța Simina
- Redactori:**
Andreea Bagita
Flavia Dima
Anca Grădinaru
Daniel Iftene
Ion Indolean
Cosmin Popa
Cristi Mărculescu
- Radu Meza
Alex Mircioi
Alexandra Damian
- Graphic design:**
Carmen Gociu
Vlad Simion
- Tipărit la:**
Compania de Producție
Tipografică

INFORMAȚII BILETE

ACCESUL LA PROIEȚII:

Cu acreditarea oferită de festival puteți obține bilet pentru orice proiecție din cadrul festivalului, excepție fac următoarele evenimente speciale:

- Evenimentul special „Chef ca-n Teleorman”: 50 lei* (Form Space, 01.06)
- Proiecțiile Film Food: 100 lei*
- Eveniment special: Recital Angela Gheorghiu și proiecția filmului Tosca: 30/50/70 lei (Opera Națională Română, Cluj)
- Accesul va este asigurat doar dacă aveți acreditarea și biletul valid.
- Bilete pentru toate proiecțiile festivalului, pot fi obținute:
- Online de pe www.tiff.eventbook.ro, introducând codul unic de pe badge.
- Sau de la una dintre următoarele casierii:
Casa TIFF str. Universității, nr. 6 (doar pentru invitații acreditați)
Cinema FLORIN PIERSIC, P-ța Mihai Viteazul, nr. 11
Cinema VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
Info Point Iulius, str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B
Cinema CITY IULIUS, str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B
Casa de Cultura a Studenților, Piața Lucian Blaga nr. 1-3
TIFF Info Point – Piața Unirii
Universitatea Sapientia, Calea Turzii, nr. 4

Orar de funcționare:

21 mai – 24 mai: 11:00 – 18:00
25 mai – 3 iunie: 09:00 – 23:00

- Biletele pentru oricare proiecție se pot obține în avans cu maxim o zi sau în ziua respectivă.
- Aveți posibilitatea să obțineți bilete pentru maximum 5 proiecții, din aceeași zi.
- 30% din biletele puse în vânzare sunt rezervate persoanelor acreditate, această rezervare este valabilă până cu 2 ore înaintea începerii proiecției.

Pentru orice informații legate de proiecții sau bilete, vă așteptăm la Casa TIFF, str. Universității, nr. 6.

IMPORTANT:

- Biletele garantează locuri în sală, până cu 5 minute înaintea începerii proiecției.
- Dacă nu aveți un bilet valid, dar aveți acreditarea, veți putea avea acces la proiecție în limita locurilor disponibile.
- Dacă nu aveți acreditare, dar aveți un bilet valid, nu veți putea avea acces la proiecție.

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii și Identității Naționale

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

TIFF cu două roți

Când spui Pegas e imposibil să nu-ți vină imediat în minte bicicletele colorate din copilărie.

Prima căzătură ori primele prietenii cu gașca în față, sau în spatele blocului, sunt doar câteva din amintirile care aduc instant un zâmbet pe buzele tuturor. Anul acesta readucem aceste imagini ludice într-o experiență inedită.

Oana Vasiliu, PR Managerul Pegas ne povestește cât de simplu și ușor este să fii iar copil. “Inițial bicicletele erau destinate staf-ului TIFF, dar am vrut să oferim experiențe oamenilor, mai ales celor care cunosc și recunosc bicicletele”, spune Oana Vasiliu.

Anul acesta te așteaptă aproximativ 35 de biciclete în Piața Unirii sub mai multe mo-

dele. Oricine poate testa bicicletele în mod gratuit timp de jumătate de oră pentru ca fiecare spectator să se poată bucura de retrăirea copilăriei. Cele 10 modele disponibile sunt diverse, astfel că poți opta pentru o bicicletă cu șaua mai lungă sau mai scurtă, ori una cu roți subțiri sau groase. În fiecare zi de la 11 până la 19 te poți distra folosindu-le și uite încă un pont: poți face asta de mai multe ori pe parcursul festivalului. Dacă știi să te dai cu bicicleta, nu ar trebui să ratezi standul celor de la Pegas, distracția este garantată.

Teodora-Ana Siboiu

Mihai Chirilov la TIFF Lounge

Marți, 29 mai, de la ora 17.00, invitatul TIFF Lounge va fi Mihai Chirilov, directorul artistic al TIFF. Întâlnirea va fi moderată de către jurnalistul Mihnea Măruță.

Ce să nu ratezi

MARTI, 29 MAI

11:00-20:00

Proiecții VR la InfiniTIFF
TIFF Hub

18:30

Proiecția filmului surpriză *Omul care l-a ucis pe Don Quijote* de Terry Gilliam
Cinema Florin Piersic

19:00

Concert THE COLORIST ORCHESTRA & EMILIANA TORRINI
Casa de Cultură a Studenților

20:15

JURNAL PENTRU COPIII MEI – în prezența regizorului Márta Mészáros
Achievement Award – Sapientia

21:00

FLUVIUL NEGRU
de Erik Zonca
Casa de Cultură a Studenților

21:30

Proiecție în colaborare cu WWF
NUSSBAUM 95736 de Csibi Laszlo
THE WAIT de David Hayes
Casa TIFF

21:45

Premiera mondială DACII LIBERI
de Monica Lăzurean Gorgan și Andrei Gorgan
Arkhai Sculpture Park (Vlaha)

21:45

DRAGOSTE SI GLOANȚE
de Antonio Manetti, Marco Manetti
Unirii Open Air

Premiul publicului TIFF .17

FILME ÎN COMPETIȚIE

Vinovatul/ The Guilty 4.54
Eșafodaj/ Scaffolding 4.33
Ancora și speranța/ Tierra Firme 4.22
Căsătoria/ The Marriage 4.00
Moștenitoarele/ Las Herederas 3.78

BAROMETRUL GENERAL

Între cer și pământ/ Safety Last! 4.87
Riuchi Sakamoto: Coda 4.80
Mefisto/ Mephisto 4.71
Șoferul de taxi/ Taxi Driver 4.71
Tăcerea celorlalți/ El silencio de otros 4.67

Șoc și expoziții la H33

H33, pe strada Horea, la numărul 33, este una din locațiile noi pentru acest an la TIFF.

Găzduiește proiecțiile din secțiunea Carte Blanche Shockproof, din care, în seara aceasta puteți urmări proiecția *The Tinger*.

Expoziția *Patria te vrea tuns*, este o călătorie vizuală prin istoria comunismului din România.

Focus Bulgaria

Ceea ce pare să fie un *Nou Val* străbate cinema-ul aflat la sudul Dunării – unul în care răsună puternic ecourile mișcării cinematografice care a schimbat complet industria filmului românesc în ultimii 18 ani. Cineaștii bulgari par să fie interesați de abordarea unor subiecte dure, care pornesc din adâncurile psihologiei umane și privesc spre marile fenomene care guvernează societatea balcanică post-comunistă. Așadar, filmele incluse în secțiunea *Focus: Bulgaria* se împart de-a lungul a trei direcții principale – drame psihologice, diorame ale societății și documentare despre degradarea mediului rural.

Dramele secțiunii explorează modurile diverse și complicate în care personajele relaționează cu familia și cu sinele. Cu o atmosferă pe care criticii au asemuit-o cu cea din filmele lui Hong San-Soo, *3/4* (câștigător al Marelui Premiu al secțiunii Cineaști del Presente la Locarno 2017), debutul lui Ilian Metev, face portretul unei familii monoparentale într-o abordare care se joacă de-a lungul liniei fine între ficțiune și documentar. Despre familie se discută și-n *Omnipresent*, dar într-o cheie de *thriller*: agentul de advertising Emil începe să își spioneze familia prin camere ascunse, afundându-se din ce în ce mai puternic în supravegherea obsesivă a apropiaților săi – care vine cu un preț scump. Nu în ultimul rând, coproducția Britanico-belgiană *Light Thereafter* explorează complexitățile procesului de creație artistică, prin prisma adolescentului Pavel (Barry Keoghan, cunoscut pentru *The Killing of a Sacred Deer* și *Dunkirk*), care suferă de autism și își găsește vocația în pictură.

Selecția de filme de ficțiune este rotunjită cu includerea a două titluri mutipre-

miate care critică puternic degradarea și corupția care au cuprins societatea bulgară contemporană, abordând problematici specifice tranziției post-comuniste. *Directions*, cel mai nou film al lui Stepan Komandarev, urmărește o noapte din viața a cinci taximetriști bulgari și a clienților lor, construit din vinieta filmate în cadre-secvență, infuzate cu o doză puternică de umor negru. Debutul Ralitzei Petrova, *Godless* (Leopardul de Aur, Locarno 2017) privește însă cu multă sobrietate și umanitate înspre fenomenul crimei organizate prin personajul Ganei, o asistentă ce fură buletinele pacienților ei și le vinde mai departe pe piața neagră. Critica socială dură din cele două lung-metraje este rotunjită de *Radiogram*, unde regizoarea Rouzie Hassanova explorează drama unei comunități de musulmani persecutați de către regimul comunist, la începutul anilor 70.

Nu în ultimul rând, documentarele din Focus Bulgaria refac imaginea zonelor rurale ale țării, afectate profund de sărăcie și de îmbătrânirea populației. În *Village People*, Tsvetan Dragnev face un portret profund poetic al unei comunități semipărăsite și gândurilor puținilor locuitori ai zonei, într-un film ce amintește puternic de *Vernon, Florida* al lui Errol Morris.

În *Poștașul cel vesel*, fundalul este același, însă filmul are și un parcurs narativ: cel al poștașului Ivan, care candidează la primăria cătunului pe cale de dispariție numit Golyam Dervent (aflat la granița cu Turcia), promisiunea lui electorală principală fiind că va repopula orașul cu refugiații care stăbat zona pentru a evita „moartea” satului său natal.

Așadar, filmele din Focus Bulgaria se adresează acelor cinefili care doresc să descopere portretul unei societăți profund similare cu ale noastre, atât în termeni psihologici, cât și în ceea ce privește societatea în ansamblul ei. Privirea proaspătă și puternică a tinerilor cineaști bulgari oferă un bun prilej de discuție pe marginea fenomenelor care par să se fi extins de-a lungul Balcanilor.

Flavia Dima

Light Thereafter

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05–03.06.2018

ZIUA MACHIARĂ

30 mai

Cinema Florin Piersic | ora 18:00
Adoptiune
Örökbefogadás (1975)
Regia: Márta Mészáros, premiul pentru întreaga carieră TIFF 2018

Casa de Cultură a Studenților | ora 21:00
Măcelarul, curva și chiorul
A hentes, a kurva és a félszemű (2017)
Proiecție în prezența regizorului Szász János

Urania Palace | ora 22:00
Trans Duna
Live performance
L. rinc Barabás

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP | EVENTBOOK.RO

tiff.ro | m.f. | Balassi Intézet | Filmtett | MOI

BANCA BT TRANSILVANIA®

Credit Online

de nevoi personale
Pentru planuri offline, aplicații online.

bancatransilvania.ro/credit-online #normalbanking

Supernova

Gigantul

Conceput ca o serie de tablouri de epocă, baroc, *Gigantul* s-ar putea numi la fel de bine „singurătatea uriașului de cursă lungă”. Filmul regizat de Aitor Arregi și Jon Garaño spune povestea lui Martin, un bărbat foarte înalt (de fapt, incredibil de înalt: 2,42 metri) care – întors acasă cu una din mâini amputată în urma primului mare război civil din Spania (1833-1840) –, se vede pus în imposibilitatea de a-și câștiga traiul prin munca pământului. El nu mai are altă variantă decât să se lase folosit (sau, mai degrabă, exploatat) pentru a supraviețui financiar și social. Familia lui vede în datele lui fizice o sursă ușoară de venit și începe astfel să-l plimbe ca pe un exponat, la târguri sau în săli de spectacole unde lumea vine să vadă... minunea. Ajunge și la mari case regale, amatoare la rândul lor de plăceri ușoare, dornice să se destindă. În jurul lui, nimeni nu vrea să vadă și să înțeleagă trauma care crește în Martin, iar asta va lăsa urme adânci. Povestea – o frescă de epocă extrem de autentică și sensibilă –, bazată pe un fapt real, vorbește despre cruzimea umană, despre lipsa de înțelegere în care, uneori, se întâmplă să cădem fără ca măcar să ne dăm seama cu adevărat.

Gigantul rulează marți, 29 mai la Cinema Florin Piersic, de la ora 21:00; și miercuri, 30 mai la Cinema Dacia la 20:30.

Ion Indolean

Super-povești vrăjitoarești

Tu cum te tratezi de problemele pe care le ai? Ceva cărți motivaționale? O canapea pe care să-ți deschizi sufletul? Pilula fericirii? Jovan și Milica, protagoniștii filmului *Vânătorii de vrăjitoare* a lui Rasko Milikovic au altă soluție: fantezia. Fiecare dintre cei doi copii înfruntă realitatea imaginându-și personaje care le aduc calea spre fericire și supraviețuire în momentele de criză pe care le traversează.

Jovan e un băiat obișnuit, pe care însă dizabilitățile motorii îl fac să fie tratat diferit de cei din jur. Ziua merge la școală și la ședințele epuizante de fizioterapie, iar noaptea e super-eroul Shade, care, îmbrăcat în mantia albastră și cu masca pe față, îi apără pe cei slabi de toți cei care vor să le facă rău. Un Superman în miniatură. Milica, noua lui colegă de bancă, e victima unei vrăjitoare care, cu incantații și farmece, a pus stăpânire pe tatăl ei. E singura explicație plauzibilă pentru care părinții săi se află în pragul divorțului. Așa că Jova-Shade ajunge să fie omul potrivit la locul potrivit. Așa că, împreună, copiii pun la cale un plan aproape exact prin care să scape de femeia demonică din viața Miliceii.

Filmul lui Milikovic este unul dintre cele mai curajoase filme europene pentru copii din ultimii ani, atacând fără încrâncenare, cu umor și un farmec aparte două teme dificile: lupta cu limitele propriului corp și stigmatizarea care decurge din ele și acceptarea momentelor posibil traumatice ca făcând parte dintr-un firesc al vieții. „Copiii se nasc de cele mai multe ori cu capacități și posibilități extraordinare pe care noi, adulții, încercăm să le restrângem și să le limităm, din cele mai bune intenții”, crede regizorul, care se află la primul său film de lungmetraj.

Curajul de a face acest film atât de direct și de deschis i-a adus și premiul publicului la Toronto pentru cel mai bun film pentru copii.

Vânătorii de vrăjitoare rulează azi, 29 mai, de la ora 12.00 la Cinema Dacia Mănăstur și joi, 31 mai, de la ora 10.00, la Universitatea Sapiientia.

Daniel Iftene

Mila

Aflat pe linia *weird wave*-ului grecesc, acel straniu și atât de fascinant val cinematografic făcut celebru în primul rând de Yorgos Lanthimos, *Mila* vorbește despre un bărbat care se simte bine cu el doar când... nu se simte bine. Ciudat, nu? Acest personaj fără nume, a cărui soție e internată în comă la spital, are o rutină strictă (maniacală), din care nu lipsesc melancolia de dimineață, prânzul (cântat smiorcăit, alături de fiu) și plânsul de seară. E un avocat care și-a pierdut pofta de viață. Mediul septice în care trăiește – totul fiind alb, imaculat, curat și apretat – spune multe despre golul din sufletul său, despre ordinea excesivă care încă îl ține în picioare și îl face să nu cedeze ireversibil. Living-ul său mare, tabloul vernil abstractizat, ronțăitul mecanic de la masă, sunt toate indicii ale unei existențe care pare să nu se mai poată duce nicăieri.

Mila rulează marți, 29 mai, la Cinema Victoria, de la ora 15:00; și vineri, 1 iunie, Cinema Victoria, la 14:30.

Ion Indolean

Competiția oficială

COMPANIA DE APĂ
SOMEȘ S.A.

APA ESTE VIAȚĂ, APA ESTE NATURĂ.

Compañia de Apă Someș
îmbrățișează valorile ecologice
și prezintă proiecțiile eco la TIFF 2018.

Figlia Mia

Venind din Competiția Oficială a Berlinalei, cel mai recent film al cineaștii de origine italiană Laura Bispuri spune povestea a două femei care își dispută rolul de mamă a Vittoriei, o fetiță aflată în pragul pubertății. Precum în *Sworn Virgin*, Bispuri intră în microcosmosul experienței feminine (una petrecută tot în medii de subzistență) - însă în timp ce în precedentul film vorbea despre castitate, aici discuția este centrată în jurul noțiunii de maternitate.

Acțiunea principală a filmului se declanșează atunci când lucrurile par să meargă cel mai bine pentru Tina (Valeria Golino) - o femeie care a adoptat o fetiță născută de Angelica (Alba Rohrwacher), o femeie cu spirit liber, dar care este trasă într-un stil de viață haotic și promiscuu din cauza viciilor sale. Micața Vittoria a crescut crezând că Tina este mama ei biologică, secret ce pare să fie sortit uitării atunci când Angelica e pe punctul de a-și pierde casa și să plece din micuțul lor sat. Însă o insistență de ultim minut din partea tatălui fetiței - anume, ca micața să-și cunoască măcar o dată mama biologică - declanșează revelația adevărului. Într-un conflict exterior al celor două femei care pretind dreptul maternal al

Vittoriei, dar și conflictul interior, identitar al fetei, Bispuri explorează felul în care psihicul uman se poate destabiliza, cât și diferența între dăruire și instinct, între *nature* și *nurture*.

Figlia Mia rupe tiparele convenționale ale dramei de familie, axându-se mult mai degrabă pe o abordare în registru realist, aproape dedramatizat al narațiunii sale. Un fapt ce deschide ușa pentru interpretări în cheie socială a conținutului său, racordând astfel filmul la tradițiile impuse de neorealismul italian în secolul trecut. Personajele sunt fie *blue collar*, fie trăiesc de-a dreptul în sărăcie - sunt marginale societății, viața lor petrecându-se într-o comunitate izolată și lipsită de perspective pe termen lung. (Suntem departe de universul opulent și glamoros din filmele lui Paolo Sorrentino.) Peisajul auster și deșertic al Sardiniei, dintotdeauna una din zonele cele mai defavorizate ale Italiei, acționează nu doar ca un decor superb, ci mai ales drept o metaforă centrală.

Fără a vira înspre concluzii moraliste, eludând explicații simpliste și dedându-se unei analize amănunțite a noțiunii de atașament emoțional, *Figlia Mia* este una din dramele remarcabile ale anului, cu un joc actoricesc remarcabil.

Astăzi poate fi văzut la Cinema Dacia Mânăștur, ora 20:00.

Flavia Dima

Pixeli, neon și corpuri masculine

Filmele despre era digitală au început deja să fie un mini-trend între filmele de festival, și nu a durat mult până a apărut un remix *queer* asupra temei alienării și internetului: Pedro (Shico Menegat) este un băiat profund introvertit, al cărui trecut violent (o altercație foarte mediatizată cu un coleg de facultate) l-a făcut să fie complet închis în el și între cei patru pereți ai camerei lui. În lumea reală, privirile celorlalți îl sperie. Pe internet însă, când devine NeonBoy, performează relaxat și uns cu vopseluri fluorescente în fața camerei, pentru o masă amorfă de bărbați a căror singură identitate este *username*-ul. De-a lungul filmului, o pierde pe sora lui, apoi câștigă un iubit, trecând prin diverse grade de înstrăinare de amândoi în această scurtă călătorie spre auto-descoperire.

Filmul (premiat anul acesta la Berlin cu premiul Teddy, dedicat filmelor LGBT) vorbește foarte mult despre ce înseamnă

să fii diferit, cum e să fii neintegrat și cum viața digitală îți dă posibilitatea să prezinți o imagine proprie atent construită. Atunci când, disperat fiind, Pedro caută compania unuia dintre bărbații care-l urmăresc, acesta refuză să îl vadă, alegând să-l observe dintr-un colț - „Păreai mai puternic *online*.” Și chiar este, atunci când organizează o ședință pe *chatroom*, este decis, știe ce urmărește, mai mult, știe ce să facă pentru a fi urmărit.

Discuția despre priviri, cine și cum este privit în cinema, a fost inițiată de mult, dar este, de cele mai multe ori, legată de corpurile feminine. Iată că regizorii Filipe Maztembacher și Marcio Reolon reușesc să creeze un tip de perspectivă sexualizantă și asupra unor corpuri masculine, explorând-o într-un tip de imagine *queer*. Ei fetișizează *performance*-urile lui Pedro, jucându-se cu efectul culorilor neon pe corpul lui, prelucrând imaginea prin filtrul *webcam*-ului - rezultatul este o masă de pixeli și culori, pline de sexualitate.

Astăzi e ultima șansă să vedeți exercițiul *queer* semnat de Maztembacher și Reolon de la ora 16:00 la Urania Pallace.

Alex Mircioi

CELEBRUL MUSICAL PE MELODIILE LEGENDAREI TRUPE ABBA

MAMMA MIA!

PUR ȘI SIMPLU IREZISTIBIL!

În distribuție:

LOREDANA HORIA BRENCIU AURELIAN TEMIȘAN
ANA MUNTEANU ECATERINA LADIN ADRIAN NOUR
JAZZY JO SILVIU MIRCESCU CRISTINA DANU FLAVIA MIHĂȘAN
ALEXANDRU SÂNDULESCU MARIUS MOLDOVAN

Dansatori:

ANDRA GHEORGHE VALENTINA HAINĂROȘIE SVETLANA NEAGU ROXANA NICULAE
IZABELA OLARIU BIANCA PATRICHI IRINA STRUNGĂREANU SILVIA UCEANU
ANDREI ANGELESCU BOGDAN BOANTĂ ERIK BUBUI LILIAN CĂRĂUȘ TATIAN GAVRILĂ
DAN RIMA VLADIMIR PALAMARCIUC FLORIN TĂNASE

bilete pe mammamiathemusical.ro și pe iabilet.ro

SALA POLIVALENTĂ CLUJ
VINERI 1 IUNIE

AMPRENTA
advertising

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05-03.06.2018

CHEF CA-N TELEORMAN

cu MOROMEȚII 2

Exclusiv!
Secvențe în
avanpremieră.

Horățiu Mălăele,
Stere Gulea &
Echipa

Taraful
Marian Sandu
din Videle

Invitați speciali:
Săteni de frunte din
TALPA

Țuică și de-ale gurii

Vineri | 1 iunie | 21:30

/FORM
SPACE

Evenimente Speciale

Cu ochii și urechile pe magician

Nu, nu pe acel magician, ci pe tatăl cinemaului fantastic, omul cu o imaginație strașnică, de-a făcut capetele să se multiplice, damele să dispară, schelele să băntuie, dracii să sară... ca dracii și pe omul-lună să aibă nevoie de petic de pirat. Da, e vorba de Georges Méliès, perechea din familia netradițională din care s-a născut arta filmului (alături de Louis Lumière).

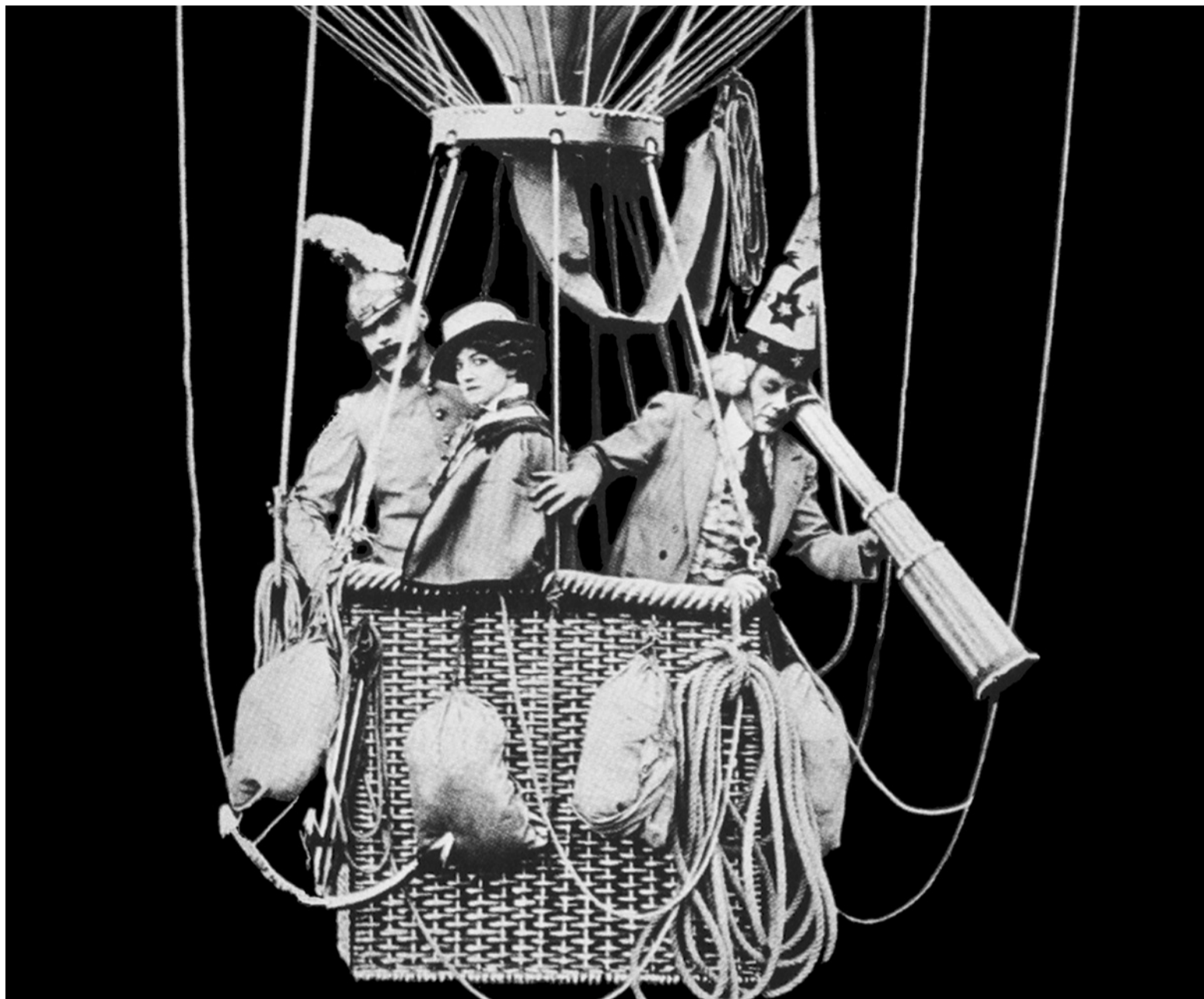
Filmele magicianului de la Montreuil au fermecat nu numai primii spectatori de film, ci pe orice om *căruia* nu-i este teamă să se abandoneze, preț de câteva minute, unui cinema fascinant și copilăros în același timp.

De aceea, alegerea zilei de 1 iunie pentru cine-concertul *Ochiul magic*, al grupului Alcoléa & cie, nici că ar fi putut fi mai potrivită. Aceștia propun „o lectură actuală, lirică și ludică a operei lui Georges Méliès, într-un spectacol ingenios și fermecător”.

Grupul francez a fost creat în 2000, în jurul pianistului și compozitorului Jean-François Alcoléa și reunește mai mulți artiști și tehnicieni care pun în scenă spectacole de muzică și lumină destinate atât adulților, cât și copiilor, și care încearcă să combine muzica și celelalte arte. Spre exemplu, unul din proiectele lor recente, *LES INATTENDUES*, aduc împreună spațiul muzical și cel al literaturii.

Acum, filmele regizorului francez, printre care și *Călătoria imposibilă* (1904) și *Călătoria lui Gulliver în țara uriașilor* (1902), devin sursa unei muzici și scenografii inovatoare, care țin cont chiar și de aspectele tehnice ale peliculelor. „Am pus la cale o creație de lumină în funcție de ambiantele și temperaturile de culoare din filme. Scenografia dă viața scenei și creează de asemenea o continuitate cu proiecția”.

Daniel Iftene

Cine-concertul *Ochiul magic* va avea loc vineri, 1 iunie, de la ora 17.00, la Casa de Cultură a Studenților.

5 scurtmetraje realizate de clujeni concurează în Competiția Locală

Ca în fiecare an tinerii regizori și tinerele regizoare din Cluj, fie amatori, fie studenți, fie pur și simplu tinere talente sunt vernisați cinematografic în Competiția locală. Ocazie cum nu se poate mai bună pentru a vedea care sunt subiectele, trendurile și interesele noii generații de cinești clujeni. În ediția 2018 avem documentare și ficțiune, dramă și animație. Ba chair și SF conceptual.

Emigranții (r. Andra Salaoru) pune un tată și-o fiică adolescentină în mașină și-i lasă să explodeze și exploreze detalii din viața de familie. Frustrări, înstrăinare, multă rebeliune adolescentină și violențe domestice vor fi expuse spectatorului și supuse oprobiului public. *Poftiți vă rog* (r. Serestely Szilard) documentează existența homeșilor de la Piața Mărăști. Filmate cu simpatie și surprinse în detaliile existenței stradale, personajele sunt grupate într-un discurs larg despre persoanele fără adăpost și destinele lor tragice. *Gazda* (r. Mircea Sorin Al-

buțiu), filmat hăt-departe, în Deltă, aduce pe ecran o comunitate de Lipoveni. Un sat, filmat cu fler vizual și dotat cu lungimi evocatoare ale ritmurilor trăirii rurale. *Bakuka în iarbă* (r. Buzási Gyopár-Orsolya) utilizează colaj, ironie și animație pentru a documenta ceva nefilmabil: o poveste de familie, puțin documentată vizual prin arhivele familiei, dar devenită de-a dreptul legendară. *Your face without a screen* (r. Sztorcey Szabolcs Benedek) are curajul de-a vorbi despre violență și nefericire abordând un fel special de SF, ironic și destopic, plin de amărăciuni ale cotidianului nostru, expuse într-un muzeu al suferințelor demult depășite de istorie.

Cristi Mărculescu

18:00 Urania Palace
INTRARE LIBERA

E.ON vă prezintă secțiunea
A FI SAU A NU FI POLITIC CORECT?
la TIFF 2018.

e-on

electroglobal®

SOLUȚII ELECTRICE ȘI DE ILUMINAT PENTRU INDUSTRIE

www.electroglobal.ro

Electroglobal susține **TIFF.16**

InterogaTIFF

Dacii liberi. „Cu genul acesta de film te expui unui risc sigur: fiecare vine cu filmul lui de acasă!”

Monica Lăzurean-Gorgan și Andrei Gorgan sunt unul din cuplurile de succes din cinematografia românească. Ea, regizor, el editor, împreună producători, acum semnează documentarul *Dacii liberi*, o introspecție asupra trecutului nostru, filtrată cu ajutorul părerilor unor oameni care au profesii foarte diferite în spațiul autohton. De la politicieni, la istorici și la activiști, fiecare are părerea proprie și personală despre ceea ce poate fi numită „problema dacilor”.

Cum ați ajuns la subiect și în ce măsură acesta se datorează momentului Centenarului?

Ni s-a propus de către un prieten subiectul acesta, iar din discuție în discuție am început să îl dezvoltăm și să intrăm într-o cercetare mai aprofundată. Ne-am dorit ca lansarea filmului să fie în anul Centenarului. Un astfel de film – în care ideea de naționalism și semnificația lui e pusă de câteva ori în discuție – mai poate contrabalansa, pe alocuri, multe mesaje exagerat de pozitive care vor fi transmise în acest an.

Ce vi s-a părut cel mai relevant în perioada de documentare?

Noi am pornit de la trupa de reconstituire istorică „Terra Dacia Aeterna” (TDA). Inițial ne gândeam să facem ceva exclusiv despre ei. Voiam să arătăm cum oamenii ăștia îmbină un hobby și ideea de „second life” cu o muncă de arheologie experimentală, care ni se părea foarte valoroasă, pentru că era un alt fel de lecție de istorie legată de un episod atât de puțin cunoscut din istoria noastră. Ei au fost primii din lume care au recreat daci. Dar am observat că la festivalurile de *re-enactment* publicul ținea mai mult cu dacii, în luptele cu romanii. Cei de la TDA nu erau tocmai fericiți că munca lor era uneori dusă în derizoriu de confuzia pe care mulți o făceau între imaginea lor și teoriile dacomane, sau de felul în care erau criticați pentru modul în care reconstituiau anumite lupte, costume și arme dacice etc. Și susținătorii acestor teorii deveniseră tot mai vizibili în online. Așa am descoperit o nouă latură a pasiunii pentru daci, legată de naționalism, militantism politic, religie, misticism. Asta ne-a făcut să regândim tema documentarului.

Care a fost modul vostru de lucru?

Am avut mai multe sesiuni de filmări, pe parcursul a doi ani. Am simțit nevoia să tot adăugăm oameni noi și povești, pentru că, așa cum deja spuneam, pasiunea pentru daci ia forme diverse și pe parcurs am mai descoperit câte un personaj nou și interesant. Apoi au fost câteva povești pentru care am fi vrut să avem, dacă nu un final, măcar o evoluție a protagonistului, așa că am revenit după un an.

Cât de greu este să realizezi un film, asumat obiectiv, pe un subiect vizavi despre care, trăind în România, se înțelege de la sine că trebuie să ai o părere și o poziționare, fie aceasta și indirectă?

E ușor să menții un echilibru și să nu te poziționezi de nicio parte a unei tabere atunci când faci un documentar a cărui temă nu face subiectul unor polemici în spațiul public. În cazul acestui film, a fost destul de greu să ținem un echilibru al opiniilor, deoarece niciunul dintre protagoniști nu este de acord în totalitate cu ceilalți. Dacă am fi prezentat doar un punct de vedere, probabil că cei care apăreau în film erau mulțumiți, iar cei care nu sunt de acord cu ei, nemulțumiți. Așa probabil că numărul celor nemulțumiți va crește în rândul ambelor tabere. Pentru că fiecare poate ridica obiecția că nu au fost prezentate suficient de multe, sau relevante contraargumente care să răspundă taberei opuse. Și implicit noi putem fi acuzați că ne-am poziționat indirect de partea unora. Dar nici nu ne-am propus ca toată lumea să aplaude mulțumită la final, asta ar însemna că filmul acesta nu a avut niciun impact.

Așa că sper să fim pregătiți să încasăm toate părerile și nemulțumirile. Cu genul acesta de

film te expui unui risc sigur: fiecare vine cu filmul lui de acasă!

De ce (și dacă) vrem noi, românii, să facem din daci un popor atât de viteaz, principial, drept și mic dar puternic?

Orice membru al unei comunități se autovaledează și prin lucrurile bune, prin calitățile comunității din care face parte. Din acest punct de vedere, nu e nimic nefiresc în a sublima un episod istoric, calitățile strămoșilor etc. Și cum despre daci se știe foarte puțin, e mai simplu să spui orice despre ei, decât să nu spui, așa că sunt cel mai bun cal de bătaie. Doar că noua mitologie care s-a creat în jurul dacilor are, cred eu, legătură cu complexele noastre din prezent. Dacă știi că nu ești relevant, nici ca individ în societate, nici ca națiune între țările care constituie un model de civilizație și progres, mai ieși de unde se poate și întregi un tablou care să îți crească stima de sine.

Domnul Funar – vedem în trailer – face o legătura cel puțin ciudată, între daci și Deutschland, adică Germania ca țară a dacilor... Mit, realitate, fabulație?

Aici nu aș vrea să răspund, la fel cum am încercat să fim obiectivi în film, nu vrem să comentăm declarațiile personajelor. Mai ales la o teorie ca asta, se trag concluziile foarte repede.

Ion Indolean

Dacii liberi – proiecții

29 mai, 21:45
Arkhai Sculpture Park – Vlahajoi
31 mai, 17:15
Cinema Florin Piersic
1 iunie, 14:45
Universitatea Sapientia

TIFF. 17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05–03.06.2018

PROIECȚIE SPECIALĂ

Bobbi Jene

Un film de
Elvira Lind,
Danemarca,
2017

Miercuri | 30 mai | 18:00
Casa de Cultură a Studenților

LANSARE DE CARTE
& PERFORMANCE

CICI CĂCIULEANU

PREZENTAT DE:
TIFF

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP
EVENTBOOK.RO

Ce se întâmplă documentarule?

Samizdat techno: **Raving Iran.**

Arash și Anoosh sunt *Blade & Beard* - un *techno act* din Teheran care dorește să iasă din *undergroundul* muzical. Problema este că n-au de ales: muzica lor și *rave*-urile sunt interzise explicit în Iran (fiind declarate *haram* prin legea islamică), unde întreaga producție culturală „de suprafață” este intens reglementată de către stat. Între *party*-uri ilegale desfășurate în spații nonconformiste (de la apartamente la adâncurile deșerturi-

lor) și tentative eșuate de a obține o licență, *Raving Iran* spune povestea a doi tineri care se luptă cu un sistem opac și sufocant pentru a-și vedea visul cu ochii. Filmul în stil observațional, dar împrumutând pe alocuri din formule estetice ale videoclipurilor techno, documentarul prezintă o latură ascunsă a culturii iraniene - una pe care statul încearcă să o suprime complet.

Povestea din spatele filmului este la fel de palpantă. Debutul în lung-metraj al re-

gizoarei Susanne Regina Meures vin în continuarea muncii jurnalistice. Fiind reporter pentru *Dazed and Confused*, ea a auzit despre petrecerile din deșert, unde tinerii se pot distra asemeni vesticilor. Peste Arash & Anoosh a dat prin Facebook, ei fiind printre pușinii membri ai scenei electro din Teheran dispuși să fie filmați. Pentru a-și duce filmările înapoi în Europa, Meures a fost nevoită să ascundă carduri de memorie cu material brut în sutien, în timp ce încerca să evite suspiciunile au-

torităților vamale față de repetatele ei cereri pentru vize turistice. Tot așa, a fost nevoită să creeze cămăși la comandă în bazaar, care aveau buzunare special croite pentru a putea ascunde telefoane cu camerele pornite.

Proiecția are loc în parteneriat cu Festivalul de Film de la Kitzbuehel, Austria, unde *Raving Iran* a câștigat premiul pentru Cel mai bun documentar în 2016.

Flavia Dima

TIFF.17

Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05–03.06.2018

tiff.ro

Expoziții

Intrare liberă

25.05 – 03.06 | H33 | VERNISAJ: SAMBATA 26 MAI, 18.00 | STRADA HOREA 33

PARTIDUL TE VREA TUNS

O vizită prin istoria comunismului din România, dedicată păstrării memoriei și combaterii miturilor, propusă de Asociația Forum Apulum

25.05 – 3.06 | GALERIILE MINERVA | STRADA NAPOCA 16 | MEET THE ARTIST: MARTI 29 MAI, 18.00

HOMETOWN

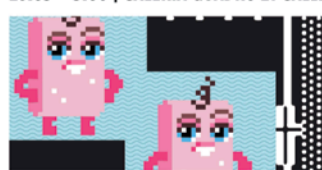
Fotograful Dragoș Hanciu realizează un studiu vizual despre migrație, identitate, dor de casă și despre ce se întâmplă cu locurile în care ai crescut în timp ce îți trăiești viața în altă parte.

KHOZYAIN

Destinul unui cazac izolat, de 40 de ani, într-o comunitate a rușilor lipoveni din Delta Dunării este surprins într-o expoziție de fotografie documentară semnată de Mircea Albuțiu

28.05 – 3.06 | GALERIA QUADRO 21 GALLERY | VERNISAJ: LUNI 28 MAI, 18.00 | STRADA SAMUIL MICU 7

LATENT DIAGRAMS

Instalații multimedia semnate de Alexandru Antik Sándor
Curator: Sebestyén Székely

AI DE CAPU' MEU

Instalație de animații și sunet în viziunea lui Paul Mureșan
Curator: Sebestyén Székely

Ziua tatălui

Timpul nu are nimic de spus când e implicată iubirea unui tată

Nu există niciun moment în care să regreti darul de a avea nenumărate șanse să-ți salvezi propriul copil. *O zi* (A Day, 2017) e o încercare emoționantă de a găsi o definiție pentru ce înseamnă figura paternă, pentru sacrificiile sale și pentru iubirea dintre un tată și copilul său, ce depășește barierele morții.

Sun-ho Cho, aflat la debutul său regizoral, într-o bine-cunoscută structură de *Groundhog Day*, repetă obsesiv ziua în care un taxi ridică pe capotă și proiectează pe carosabil viețile unor bărbați dispuși să sacrifice totul pentru pruncii lor. Jun-young (Kim Myung-min), un faimos chirurg cardiovascular a cărui bunătate față de oameni nu-l părăsește nicicând, se întoarce acasă după o lungă călătorie în scopuri caritabile. El e nerăbdător să reînceapă relația cu fiica sa Eun-jung (Jo Eun-hyung), o fetiță simpatică cu un temperament vulcanic, dar înainte ca ei să se întâlnească la locul stabilit, Eun-jung e victima unui accident rutier cauzat de un taxi venit de nicăieri. După ce Jun-young îi recunoaște trupul de pe trecerea de pietoni, se

retrezește brusc în avionul cu care aterizează acum câteva minute, obligat să-și retrăiască trauma. Dar nu doar pentru o altă singură dată. Ziua e, de fapt, aceeași. Încontinuu. Iar Jun-young are diverse încercări de a-și salva fiica. Dar la un moment dat, e prins de umeri și scuturat de un alt bărbat, Min-chul (Byun Yo-han). Și pentru acesta ziua se repetă, iar cei doi își unesc forțele încercând să găsească soluții pentru a salva victimele accidentului.

Eun-jung poartă de trei ani în coșul pieptului inima unui băiețel. O inimă ce i-a salvat viața și care descoperă nuanțele transcendente ale poveștii. Cu un ritm amețitor, sub rama unui film de acțiune, Sun-ho Cho disecă relații complicate, trăiri plumbuite, dureri profunde, sacrificii impulsive și o speranță în umanitate ce uneori pare naivă. O emoție liniștitoare te cuprinde, totuși, când roata destinului își schimbă direcția.

Ultima proiecție a filmului e astăzi, marți, 29 mai, orele 23:15, la Cinema Florin Piersic.

Cosmin Popa

Proiecții speciale

Maria Callas. Callas Maria

Portretul marelui artist
cu multiple personalități

Callas, Callas, Callas, de trei ori Callas. Și de vreo două ori Maria. Arhicunoscuta și faimoasa soprană Maria Callas, una dintre cele mai celebre și mai influente cântărețe de operă, revine în lumina reflectoarelor prin debutul în lungmetraj a lui Tom Volf.

Maria by Callas (2017) documentează viața legendarei soprane la mai bine de 40 de ani de la moartea acesteia. Tom Volf o reconstruiește pe cântăreață dintr-un colaj de *found footage*, din interviuri, fotografii, reportaje, apariții televizate ori filmări de amator, într-o încercare conștientă de a păstra o distanță relativ obiectivă față de figura impozantă a acesteia și față de viața ei tumultuoasă.

„Sunt două persoane în mine, Maria și La Callas...”, declară soprana într-unul dintre cele mai râvnite interviuri a cărui singură copie a fost păstrată de majordomul acesteia timp de 35 de ani și dezvăluită în acest documentar. De altfel, interviul condus de jurnalistul David Frost în care întâlnim o tânără, radiantă și impulsivă Callas, e tocmai coloana vertebrală a întregului film. Chiar regizorul susține că documentarul a fost aprobat de cele mai apropiate persoane ale sopranei – majordomul și servitoarea sa, pe care îi considera parte din familie.

Spus la persoana întâi, cu vocea din off a actriței Fanny Ardant (omagiată în această ediție a festivalului și care, de altfel, a interpretat-o pe soprană în biopicul dramatizat a lui Franco Zeffirelli din 2002, *Callas Forever*) ce citește cu intensitate și grijă scrisorile Mariei Callas, filmul explorează atât relațiile

„Sunt două
persoane în
mine, Maria și
La Callas...”

profesionale ale acesteia, cât și cele personale. Regăsim o pendulare perpetuă între cele două personalități, între cele două roluri pe care Callas și le-a însușit, femeia din spatele sopranei și artista din fața publicului. Una dintre scrisori, necunoscută până la lansarea acestui film, Maria își deplânge durerea profundă după anii sacrificați pentru un bărbat care în final a abandonat-o. E vorba despre magnatul grec, Aristotel Onassis, a cărui relație cu Callas a supus-o unui divorț și a cărui aventură cu Jackie Kennedy i-a frânt inima sopranei. O altă tragedie se petrece în 1958, atunci când Callas se retrage după actul întâi din *Norma* lui Vincenzo Bellini suferind de o bronșită acută. Întreaga presă s-a aruncat asupra artistei ca o haită de lupi asupra unui animal rănit. Callas n-a mai fost aceeași după incident, fiind catalogată o „divă absolută”.

Maria by Callas (2017) redeschide cartea grea a vieții celei mari soprane a secolului douăzeci și aduce în prim-plan noi pagini ce poate vor elucida enigma unei artiste complete. Într-unul din interviuri, Maria Callas declara că avea o pasiune pentru rețetele de mâncăruri extravagante pe care niciodată n-a avut șansa să le încerce. Un soi de metaforă pentru distanța dintre dorințele ei și posibilitatea împlinirii lor.

Filmul e proiectat astăzi, marți, 29 mai, orele 18:30, la Cinema Florin Piersic. Îl puteți revedea duminică, 3 iunie, la Cinema City Iulius, ora 21:30 și la Cinema Mărăști, de la 19:30.

Cosmin Popa

ADAUGĂ GUST
FILMULUI
— CU —

Staropramen
— EST. IN PRAGUE —

Un gust deosebit se savurează cu măsură.

TIFF
O EXPERIENȚĂ
— DIN COLECȚIA —
OAMENI ȘI GUSTURI

România 100 – ce a fost, ce va fi?

In cadrul programului special de Centenar din ediția TIFF17, săptămâna aceasta puteți alege o selecție specială de filme clasice românești (și unul foarte nou), toate cu intrare liberă, toate minunate. Selecția aduce împreună o serie de nume sonore, ale unor autori populari, cum ar fi Mircea Drăgan (cunoscut pentru seria B.D.), Mircea Veroiu, Gheorghe Vitanidis sau Mircea Mureșan.

Până acum au fost deja proiectate *Explozia* (1966, r: Mircea Drăgan), *Fata Morgana* (1980, r: Elefterie Voiculescu), iată programul pentru zilele următoare:

România neimblânzită

(2017, r: Tom Barton – Humphreys)

29 mai, Cinema Mărăști, ora 19:30

Cel mai nou film din programul România 100, e un documentar despre și cu peisajele românești, narat de Victor Rebengiuc și realizat cu ocazia Centenarului.

Gaudeamus Igitur

(1964, r: Gheorghe Vitanidis)

30 mai, Cinema Dacia, ora 20:30

Dacă subiectul în sine nu vă atrage, un film despre studenți filmat în Clujul anilor '70, sau palmaresul impresionant al regizorului, distribuția filmului (Anna Széles, Dem Rădulescu, Sebastian Papaiani și Ștefan Iordache) este un motiv suficient să veniți la cinema.

Ultima noapte a copilăriei

(1969, r: Savel Stîpiu)

31 mai, Urania Palace, ora 13:00

Tot despre tineri este și filmul lui Stîpiu, dedicat lui Lucian și momentului său de cumpănă între liceu și facultate, și a poveștii de dragoste care-i umple timpul.

Muntele ascuns

(1974, r: Andrei Cătălin Băleanu)

1 iunie, Urania Palace, ora 15:15

Debutul în cinema al lui Horațiu Mălăele, dar și debutul regizorului, este, de asemenea, un film despre tineri – mai exact, despre un băiat afectat de divorțul părinților săi, care își găsește refugiu în munca pe șantier.

Răscoala

(1966, r: Mircea Mureșan)

3 iunie, Universitatea Sapientia, ora 12:00

Ecranizarea lui Mureșan după cartea omonimă a lui Liviu Rebreanu, care spune povestea răscoalei din 1907 din perspectiva țărânului Petre, i-a adus, la vremea ei, un premiu pentru debut regizorului din partea festivalului de film de la Cannes.

Șapte zile

(1973, r: Mircea Veroiu)

3 iunie, Urania Palace, ora 14:45

Un alt film în care povestea în sine concurează cu distribuția – Mircea Albulescu, Irina Petrescu și Victor Rebengiuc se întâlnesc cu toții într-un triunghi amoros, care se complică cu o poveste semi-polițistă de spionaj.

Alex Mircioi

Câteodată e greu să fii progresist

Să ieși din vechile paradigme sociale nu e niciodată ușor, iar asta află și protagoniste din *Ancoră și speranță* (r: Carlos Marques-Marcet). Când Eva (Oona Chaplin) se hotărăște că vrea un copil, sosirea (la început incomodă) lui Roger (David Verdaguer) vine ca un răspuns la problemă. Parteneria ei, Kat (Natalia Tena), în schimb, nu vrea să renunțe atât de ușor la stilul de viață boem și liber pe care îl au, inclusiv viața lor pe o barcă. De-a lungul filmului, Eva se apropie din ce în ce mai mult de Roger, și se va îndepărta de Kat, care, în ciuda faptului că-și dă acordul, nu e gata să „ancoreze”.

Filmul e dulce și amuzant, propunând o alternativă acceptabilă la „familia tradițională”,

formulă care ar putea să fie restrictivă pentru unii. Cu toate acestea, ieșitul din paradigma normală vine și el cu niște hârtoape, iar filmul își dedică mult timp negocierilor de poziții între membrii acestui triunghi.

Cel mai apropiat moment de un manifesto este discursul lui Kat (culmea) către mama partenerei ei, în care o acuză că, deși pozează într-o persoană deschisă la minte, are multe reflexe învechite de gândire, acuzând-o de puțină impostură. Însă momentul nu vine ca un discurs tezig, ci ca un reminder: deseori poți asimila o sumă de discursuri progresiste fără să realizezi că, de fapt, ai internalizat deja niște mecanisme ale societății și nu le-ai chestionat niciodată. *Ancoră și speranță* e light, e fun și, mai important, e proiectat astăzi pentru ultima oară de la 19:30 la Cinema Victoria.

Alex Mircioi

Noul Mercedes-Benz Clasa C cu Mercedes **me**

Performanța nu cunoaște limite

www.mercedes-benz.ro/NouA

C 220 d 4M – Consum mixt de carburant (l/100km) conform cu 80/1268/EEC: min. 4,8, max. 5,9. Emisii dioxid de carbon (g/km): min. 127; max. 134. Mașina din imagine este cu titlu de prezentare.

Digestiff

Episodul 5, în care haosul e frumos

Cinema-ul veritabil conține, invariabil haos veritabil. Nu vorbesc de filme haotice, vorbesc de filme care pun atâta ordine în universul în care funcționează personajele încât par mecanisme demiurgice reglate întru funcționare perfectă și frumusețe milimetrică. Vorbesc de filme care sunt scenarizate de indivizi conștienți de diferența dintre un scenariu de film și un synopsis de telenovelă. De filme în care haosul triumfă ca emoție, ca viață, ca ironie a sortii, ca destinul prea tragic. De secvențe și de personaje în care haosul triumfă și nu lasă loc prentu altă reacție decât uimire.

Haosul este splendoare și splendoarea nu se tocește, nu se banalizează. Hitchcock și Lanthimos, Bergman și Kim Ki-duk, von Trier și Claire Denis lucrează fiecare diferit cu Haosul. Mustinde, perfect interiorizate toate emoțiile contradictorii din *Persona* sunt la fel de haos precum nava de război plutindă prin ceruri din *Human, Space, Time and Human*. Haosul din viața și dansurile la nudul gol din *Flourescent* este la fel ca haosul dintr-un Terry Gilliam de calibru (apropos, știți de filmul-surpriză, da?). Haosul din *Under the Tree* este hazos, haosul din *Donbass* este dureros. Dar e peste tot vorba de haos. Intrumentat cinematografic, abordat cu mânuși sau dezlănțuit haosul este cantitatea și calitatea cea mai puțin discutată a cinema-ului de la Eisenstein până la Haneke și din epoca filmului mut până în epoca VR-ului.

Și da, de la cinema vrem, de fapt, haos. Ca să rezonăm cu viețile noastre haotice sau ca să intre în conflict cu existențele noastre prea organizate. Haos emoțional sau haos formal. Haos de lacrimi cauzatoriu sau haos de gânduri dătoriu. Haos care zgârâie suprafața perfect polișată a unui film și haos care pare-a organiza destine din scenariu. Haos cu go-go sau haos cu cra-cra, ca să-l cităm pe nenea Robert Rodriguez. Dar haos să fie - este indiscutabil necesar pentru ca să cinefilm mai bine.

Cristi Mărculescu

Under the Tree

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05—03.06.2018

SHOCKPROOF FILM FESTIVAL LA TIFF 2018

PROIEȚII - PERFORMANCE
ANTIȘOC ÎN H33

<p>Nexus</p> <p>Cehia-Spania-Marea Britanie 1994 80' R. José María Forqué Duminică, 27 mai, 18:30</p> <p>Exodus to Shanghai</p> <p>Marea Britanie-Austria-România 2015 79' R. Anthony Hickox Luni, 28 mai, 18:30</p> <p>The Tinger</p> <p>SUA 1959 80' R. William Castle Marti, 29 mai, 18:30</p>	<p>Scurtmetraje Shockproof - Shockproof Tidbits, or The Sour Breath of Czech Horror</p> <p>114' Miercuri, 30.05, 18:30</p> <p>Trash Humpers</p> <p>Marea Britanie-Franța 2009 78' R. Harmony Korine Joi, 31.05, 18:30</p>
---	---

BILETE ONLINE

TIFF PEOPLE APP | EVENTBOOK.RO

Tarte ca la carte: A la Tarte

Studenția petrecută prin străinătate poate nu doar să-ți ofere o diplomă, ci să te inspire să aduci acasă cu tine gustul noutății, într-un peisaj culinar dominat de aceleași paste și felurite tipuri de pizza. Curajul de-a fi primul și se răsplătește uneori cu succes, așa cum li s-a întâmplat celor de la A la Tarte.

A la Tarte e un loc care-și propune să transpună savoarea patiseriei franceze în preparate cu ingrediente de sezon pe care le poți savura în centrul Clujului, deviza "Pui bun, iese bun" fiind crezul fără de care nu iese nicio tartă aburindă din cuptor. Preparatele sunt realizate exclusiv după rețete tradiționale francezești, îmbinând iscusit savorile sărate, acrișoare și picante (*quiche* și *galettes*) sau dulci și intens aromate (*tarte* și *crêpes*), pregătite din aluat curat pur

beurre, adică fără margarine, aditivi sau alte trucuri ale gustului "ajutat".

Te sfătuiesc să-ți savurezi tarta în ambianța franceză a localului, însă dacă te grăbești spre cinema, poți lua tarta și to go. Îți recomand *Quiche Lorraine*, desăvârșirea sărată într-o tartă, *Quiche Italienne*, dacă vrei ceva vegetarian și musai-musai trebuie să te îndulcești cu *Tarte Amande Abricots*, cu cremă de migdale, caise și frișcă.

Nu știi tu ce planuri ai, dar eu am fugit la încă o tartă. Bon appétit!

Prețurile: variază între 4 - 17 lei.

Localul e deschis: luni - vineri - între 09:00 - 21:00, sâmbătă - între 10:00 - 19:00, iar duminica e închis

Adresă: Strada I.C. Bratianu 35-37

Alexandra Damian

Această viață sportivă

Frumos e corpul unui atlet în mișcare. O știi și grecii, o știi și cineștii. Sportul e o trăire tribală supremă. Poate de aceea există zeci de filme memorabile despre sublimul, cruzimea și deziluzia vieții competitive. Ca experiență colectivă e imbatabilă, așa că nu e de mirare că unul dintre cele mai populare evenimente la TIFF a fost transmisia finalei Roland Garros dintre Simona Halep și Jelena Ostapenko, în Piața Unirii. Mariajul dintre spectacolul sportiv și film, arta secolului XX, a fost instantaneu. Una dintre primele înregistrări profesionale a fost cea a Olimpiadei de la Paris, din 1924, unde starul jocurilor a fost alergătorul Finn Paavo Nurmi, ale cărui victorii au fost superb captate pe peliculă. Însă clipa când atletismul a fuzionat cu cinema se numește *Olympia* și a fost opera genialei Leni Riefenstahl care a compus un incomparabil imn adus perfecțiunii fizice și a luptei înverșunate de a-ți înfrânge limitele. În acest proces, a revoluționat și tehnica cinematografică – de pildă, a folosit lentile speciale ca să înregistreze cele mai intime momente ale sportivilor și camere high speed ca să încetinească acțiunea, astfel încât înotătorii sau săritorii de la trambulină să se poată răsuci într-un balet suprarrealist.

Olimpiada de la Berlin a fost un eveniment profund politizat și doar grația unor atleți de culoare americani ca Jess Owens sau Ralph Metcalfe a concurat ideile naziste despre supremația ariană – Riefenstahl, spre lauda ei, n-a mers pe direcția oficială și a glorificat în film toate cele patru medalii de aur ale lui Owens. De atunci, înregistrarea evenimentelor de o asemenea anvergură aspiră să fie ceva mai grandios, mai epic, să devină o celebrare a spiritului uman și a depășirii condiției umane.

Anul ăsta, TIFF-ul are două excepționale pelicule sportive. Primul e *Imperiul perfecțiunii*, un meta-documentar ce pornește de la un film educațional și devine un soi de fabulă despre un zeu învins de hibris.

Over the Limit

„Cinema-ul minte, nu și sportul”, spunea cineva (deși industria dopajului îl contrazice). La începutul anilor 80, tenismanul John McEnroe era studiat (și adulat) din toate colțurile, filmat din toate unghiurile, copiat de toate școlile.

La Roland Garros, în 84 (an în care criticul de film Serge Daney scria textele sale cele mai scilpitoare inspirate de jucătorul american), a fost la un pas de-a atinge perfecțiunea. McEnroe a fost fenomenal, inclasabil, iar documentarul îl imită într-o construcție ce nu seamănă cu nimic din ce-am văzut recent, un eseu poetic deghezizat în film educativ, imaginativ și exaltant (printre altele, veți urmări cu sufletul la gură un meci de acum mai bine de 30 de ani, cu toate că știți rezultatul) narat de actorul Mathieu Amalric. Regizorul Julien Faraut împrumută imagini filmate pe 16 mm de Gil de Kermaec, pionierul filmului didactic, ca bază pentru o meditație complexă asupra blestemului mă-

reției și pentru un portret de *enfant terrible* în luptă cu propriul ego și cu circuitul mediatic.

Și *Over the Limit* se urmărește cu sufletul la gură, însă cu oroare. Vedem supliciile gimnastei ruse Rita Mamoun care se antrenează pentru Olimpiada de la Rio. „Ești o atletă, nu o ființă umană”, îi strigă una dintre antrenorele care o umilește mereu și nu ezită să o șantajeze emoțional cu faptul că tatăl ei moare de cancer. Torturile sunt împachetate în costume scilpitoare, coregrafii magnifice și zâmbete contrafăcute pentru un joc psihologic demn de un cult religios care te spală pe creier. S-a spus despre film că e un soi de *Black Swan* al documentarelor sportive. Lumea necruțătoare, teribilă, a competiției, n-a fost niciodată mai captivantă și mai odioasă. În mod sigur, unul dintre cele mai intense și mai răvășitoare documentare pe care le-am văzut în ultima vreme: te amețește ca vodca pe stomacul gol. Dar filmul meu personal? E mai degrabă,

un serial cu echipa de gimnastică a României (o scenă pivotală, ca de thriller, un plan secvență de 28 de minute: aveam 6 ani și mă pitisem de emoție sub masa de la bucătărie, cu ochii închiși dar cu urechile ciulite la comentariul inimitabilului Țopescu din timpul deliberărilor ce-i vor fura Nadiei titlul de campioană). Sau poate delirul colectiv, urmat de depresia profundă de la mondialele de fotbal din 1994. Iată altă secvență: televizorul Telefunken second hand stătea pe capota unei Dacii și noi eram așezați pe scările blocului ca să vedem meciul România-Suedia. La loviturile de 11 metri ne-am așezat în genunchi, pe cimentul din parcare, și ne-am rugat. Am pierdut, dar am câștigat o amintire puternică: a fost unul dintre rarele momente, în afara de cinema, în care m-am proiectat în alții de parcă viața mea ar depinde de asta.

Anca Grădinariu

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05—03.06.2018

PREZENTAT DE
Staropramen
—BET IN PRAGUE—

FILM FOOD

great food meets great movies.

Luni, 28 mai

18:30 | Sapientia
Totul despre stelele Michelin
Michelin Stars—Tales from the Kitchen, r. Rasmus Dinesen

20:00 | Restaurant Bricks
Cină pregătită de
Chef Paul Oppenkamp
Eveniment prezentat de NESPRESSO

Mărci, 29 mai

18:30 | Sapientia
Mâncare la pachet
Food on the Go, r. Mercedes Cordova

20:00 | Restaurant Bricks
Cină pregătită de
Chef Alex Petricean (D'artagnan)
Eveniment prezentat de STAROPRAMEN

Miercuri, 30 mai

18:30 | Sapientia
Misiunea lui Alain Ducasse
La quete d'Alain Ducasse, r. Gilles de Maistre

20:00 | Restaurant Bricks
Cină pregătită de
Chef Florin Dumitrescu
Eveniment prezentat de LIDL

Miercuri, 30 mai

20:30 | Sapientia
La o băută cu Schumann
Schumann's Bar Talks, r. Marieke Schroeder

tiff.ro

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP | EVENTBOOK.RO

NESPRESSO | BRICKS | LIDL

STREET FOOD
After Movies

CLUJ-NAPOCA
STRADA POTAISSA
29 MAI - 3 IUNIE

Recomandat de:
TIFF.17

Brought to you by:
WHY NOT? | SIPS & BITES

Orchestra care colorează muzica

Emiliana Torrini împreună cu The Colorist Orchestra la TIFF.17

Emiliana Torrini Davíðsdóttir (și vă provoc să pronunțați numele ei), e una dintre figurile cele mai apreciate ale spațiului muzical islandez, vocea ei fiind adesea comparată cu cea a lui Björk. Dar, ca importanță imediată, ea e de asemenea printre solistele favorite cu care The Colorist Orchestra colaborează în mod constant. Una dintre colaborări s-a concretizat într-un album ce poartă numele amândurora și pe care The Guardian l-a descris ca fiind o „colecție vibrantă și colorată de fuziuni ale clasicului și contemporanului”.

The Colorist Orchestra a fost formată în 2013 ca un trupă de muzică pop/chamber de Aarich Jaspers și Kobe Proesmans. Ideea fundamentală a proiectului e de a rearanja, reinterpretă și redeschide opera artistului invitat în colaborare. Utilizarea neortodoxă a instrumentelor clasice în combinație cu o altă varietate de obiecte muzicale (sau pur și simplu obiecte) au creat în final sound-ul care a devenit trademark-ul proiectului. Inspirați de artiști precum Harry Partch, Moondog, Kronos Quartet, Talking Heads și mulți alții, cântecele sunt recolorate, rezultând într-un live remix acustic. Spectrul instrumental îl regăsim în posesia lui Kobe Proesmans (percuție și calabash), Aarich Jaspers (percuție și

flapamba), Sep François (percuție melodică și hammered mbar), Wim De Busser (pian, orgă și clape), Tim Vandenberg (bas acustic și electric), Gerrit Valckenaers (clarinet, pietre, oglinzi, castroane de sticlă, electronice), Jeroen Baert (vioară), Karel Coninx (violă). Kobe și Aarich improvizează pe un background de percuție și aleg dintr-o multitudine de straturi muzicale. Deseori abordarea lor e una apropiată muzicii de film printr-o atmosferă uneori psihedelică, uneori acută până la os alunecând pe linia dintre pop, muzică clasică și muzică underground.

Vocea inconfundabilă a Emiliane Torrini, poate fi recunoscută și pe coloana sonoră a unor filme precum *The Lord of the Rings* (2002, r. Peter Jackson), *Men, Women & Children* (2014, r. Jason Reitman) sau *Tenderness* (2009, r. John Polson). Dar, împreună cu The Colorist Orchestra muzica va deveni un fluid hipnotizant pentru un public ce se va trezi într-un decor fantastic, o instalație din lemn aflată într-o continuă mișcare. Întregul spectacol devine o amănunțită poveste audio-vizuală ce, cu siguranță, nu va fi uitată prea curând.

Concertul este astăzi, 29 mai, de la ora 19:00, la Casa de Cultură a Studenților.

Cosmin Popa

Program / marți / 29 mai

CINEMA FLORIN PIERCIC

13:00 Suspecți de serviciu
Bunica de gheață (Ice Mother)
Bohdan Slama 106' / Cehia, Slovacia, Franța [4R1]

15:00 Close-up Ingmar Bergman
Fanny și Alexander (Fanny and Alexander)
Ingmar Bergman 199' / Suedia, Franța, Germania [4R2]

18:30 Film surpriză!
Omul care l-a ucis pe don Quijote (The Man who killed Don Quixote)
Terry Gilliam 132' / [4R3]

20:45 Supernova
Gigantul (Giant)
Aitor Arregi, Jon Garaño 114' / Spania [4R4]

23:15 Umbre
O zi (A Day)
Cho Sun-ho 90' / Coreea de Sud [4R5]

CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

19:00 Concert
The Colorist Orchestra & Emiliana Torrini

21:00 Supernova
Fluviul negru (Fleuve noir)
Erick Zonca 113' / Franța, Belgia [4C2]

CINEMA VICTORIA

10:00 A fi sau a nu fi politic corect?
Ghid de viață (Life Guidance)
Ruth Mader 101' / Austria [4V1]

12:30 What's Up Doc?
Despre tați și fii (Of Fathers And Sons)
Talal Derki 98' / Germania, Liban, Qatar, Siria [4V2]

15:00 Competiție
Miia (Pity)
Babis Makridis 98' / Grecia, Polonia [4V3]

17:30 Competiție
Vinovatul (The Guilty)
Gustav Moller 85' / Danemarca [4V4]

19:30 Competiție
Ancora și speranța (Tierra Firme)
Carlos Marques-Marcet 111' / Marea Britanie [4V5]

22:00 Competiție
Viața și nimic altceva (La vida y nada mas)
Antonio Mendez Esparza 114' / Spania, SUA [4V6]

UNIVERSITATEA SAPIENTIA

10:00 EducaTIFF
Candoarea fratelui meu (My Brother Simple)
Markus Goller 113' / Germania [4A1]

12:30 Fără limită
Când copacii cad (When the Trees Fall)
Marysia Nikitiuk 88' / Ucraina, Polonia, Macedonia [4A2]

14:30 Focus Bulgaria
Aparatul de radio (Radiogram)
Rouzie Hassanova 84' / Bulgaria, Polonia, Turcia [4A3]

16:30 What's Up Doc?
Pielea ta atât de fină (Ta peau si lisse)
Denis Côté 94' / Elveția, Canada, Franța [4A4]

18:30 Film Food
Mâncare la pachet (Food On The Go)
Mercedes Cordova 65' / Italia, Argentina [4A5]

20:15 3x3
Jurnal pentru copiii mei (Diary for My Children)
Márta Mészáros 107' / Ungaria [4A6]

URANIA PALACE

16:00 Fără limită
Fluorescent (Tinta bruta)
Filipe Matzembacher, Marco Reolon 118' / Brazilia [4U1]

18:30 Competiție locală TIFF 120'
Intrare liberă! [5A4]

21:00 Focus Bulgaria
Destinații (Directions)
Stephan Komandarev 103' / Bulgaria, Germania, Macedonia [4U3]

CINEMA CITY 3

19:30 Supernova
Nuntă postmortem (Longing)
Savi Gabizon 103' / Israel [4X1]

21:30 Umbre
Cine-i tipa asta? (Thirst Street)
Nathan Silver 84' / Franța, SUA [4X2]

CINEMA CITY 4

17:30 A fi sau a nu fi politic corect?
În căutarea nevrotică a serenității (Neurotic Quest For Serenity)
Paulinho Caruso, Teodoro Poppovic 105' / Brazilia [4Y1]

20:00 A fi sau a nu fi politic corect?
Copacul vrajbei noastre (Under The Tree)
Hafsteinn Gunnar Sigurðsson 89' / Islanda, Danemarca, Polonia [4Y2]

22:15 A fi sau a nu fi politic corect?
Trip cu Keta (El viaje de Keta)
Julio Bekhor, Fernando Sma 105' / Mexic [4Y3]

CINEMA MĂRĂȘTI

19:30 Piața Unirii
România neimblânzită (Untamed Romania)
Tom Barton - Humphreys 90' / România [4Z1]

CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

12:00 EducaTIFF
Vânătorii de vrăjitoare (The Witch Hunters)
Rasko Miljkovic 90' / Serbia, Macedonia [4M1]

18:00 What's Up Doc?
Rave în Iran (Raving Iran)
Sue Meures 84' / Elveția [4M2]

20:00 Supernova
Fiica mea (Figlia mia)
Laura Bispuri 96' / Italia, Germania, Elveția [4M3]

UNIRII OPEN AIR

21:45 Piața Unirii
Dragoste și gloanțe (Ammore e malavita)
Antonio Manetti, Marco Manetti 134' / Italia [4U1]

SOMEȘ OPEN AIR

22:00 Supernova
Zagros
Sahim Omar Kalifa 102' / Belgia, Olanda [4S1]

INSTITUTUL FRANCEZ

22:00 What's Up Doc?
Jurnalele lui Elish (Elish's Notebooks)
Golan Rise 74' / Israel [4F1]

ARKHAI SCULPTURE PARK – VLAHA

21:45 Zilele Filmului Românesc
Dacii liberi (Free Dacians)
Monica Lăzuresan-Gorgan, Andrei Gorgan 61' / România [4E1]

H33

18:30 Carte Blanche Shockproof
The Tingler
William Castle 81' / SUA [4H1]
Nesubtitrat în limba română

Focus Bulgaria

The cinema to the south of the Danube appears to be lifted by a kind of new wave—one that strongly resonates with the tectonic movements that shook the Romanian film industry of the past 18 years. Bulgarian filmmakers appear to be interested in approaching tough subjects that are deeply rooted in human psychology and have ripple effects into the phenomena that govern post-Communist Balkan societies. Consequently, the films included in the Focus: Bulgaria sidebar fall along three main directions: psychological dramas, social dioramas, and documentaries about the decay of the rural universe.

The dramas in this section explore the diverse and complicated ways in which the characters relate to their families and to themselves. With an atmosphere critics likened to Hong San-Soo's film, Ivan Mete's debut *3/4*, which won the Cineasti del Presente section at Locarno in 2017, draws the portrait of a single parent in a manner that plays on the border between fiction and documentary. *Omnipresent* is another film about family—this time, a thriller: ad man Emil begins to use hidden cameras to spy on his family, and his deep dive into obsessive surveillance turns out to come at a high cost. Last but not least, the Belgian-British co-production *Light Thereafter* explores the complexities of the creative process from the perspective of an autistic teenager, Pavel (Barry Keoghan, known for *The Killing of a Sacred Deer* and *Dunkirk*), who finds his calling in painting.

The fiction films selection is rounded out by two multi-award winning titles that attack the degradation and corruption of contemporary Bulgarian society head-on, taking on themes specific to the post-communist transition. *Directions*, Stepan Komandarev's newest film follows five Bulgarian taxi drivers and their clients for one night, and consists of long-take vignettes infused by a potent dose of black humor. Ralitz Petrova's debut *Godless*

(Golden Leopard at Locarno 2017) takes a sobering, humane look at organized crime through its main character, Gana, who steals her patients' IDs in order to sell them on the black market. In the same vein of tough social criticism, in *Radiogram*, director Rouzie Hassanova explores the drama of a Muslim community persecuted by the Communist regime in the early 1970s.

Last but not least, the documentaries in this section paint a picture of a rural Bulgaria profoundly affected by poverty and an aging population. In *Village People*, Tsvetan Dragnev makes a profoundly poetic portrait of the inner life of the few remaining inhabitants of a nearly-abandoned community, in a film that is strongly reminiscent of Errol Morris's

Vernon, Florida. In *The Good Postman* the setting is similar, but the film follows the story arc of Ivan, a postman who runs for mayor in Golyam Derwent, a slowly dying village on the border with Turkey, promising that he will repopulate and resuscitate the town with refugees who arrive in the region.

The films in this section will speak to those film lovers who want to discover the portrait of a society profoundly similar to ours—both in psychological terms, and in terms of larger-scale social and economic structures. The fresh look of young Bulgarian filmmakers offers a good opportunity to discuss phenomena that have taken hold everywhere across the Balkans.

Flavia Dima

No Dream Is Impossible: *The Man Who Killed Don Quixote*

In our parents' time, Peter O'Toole sang about an impossible dream in *Man of La Mancha* (1972). The same impossible dream got hold of Terry Gilliam in 1989, when he started to work on *Don Quixote's* exemplary story. The project concluded only this year, when the film closed the Cannes film festival.

TIFF's first surprise film, and the second film coming straight from the Croisette (following *Donbass*), *The Man Who Killed Don Quixote* is definitely the most anticipated project of the British director. Most thought that its making was cursed with bad luck, after attempts to make it failed in 2000. Nevertheless, the legendary

Gilliam, maker of iconic films like *Brazil*, *The Fisher King*, or *Fear and Loathing in Las Vegas*, eventually succeeded in transposing to screen the tragicomic story of Cervantes's hero, featuring a phenomenal distribution: Jonathan Pryce (Gilliam's lead in *Brazil*) as Quixote, Adam Driver (Jarmusch's *Paterson*) as an improvised Sancho Panza, and Stellan Skarsgård (von Trier's fetish actor).

"Don Quixote is a dreamer, an idealist and a romantic, determined not to accept the limitations of reality, marching on regardless of setbacks, as we have done," said Gilliam in a public message. "We've been at it so long that the idea of actually finishing shooting this 'clandestine' film, is pretty surreal."

Brought up to date, the magnificent story of the Spanish hero allows the director to make fantastic leaps in time and space, mixing reality and fantasy in the manner to which he accustomed us. This TIFF screening is itself a dream come true for film lovers who came to Cluj.

The Man Who Killed Don Quixote screens today, May 29, at 6:30 PM, at Cinema Florin Piersic.

Daniel Iftene

PAR AMOUR DU CINÉMA

AU REVOIR LÀ-HAUT din 29 iunie la cinema
cu sprijinul TV5MONDE

TV5MONDE
europe.tv5monde.com/ro

f TV5MONDEROMANIA

InterogaTIFF

Free Dacians. “With this kind of film you run a definite risk: everyone comes with their own film already in their head!”

Monica Lăzurean-Gorgan and Andrei Gorgan are one of the successful couples of Romanian cinema: she is a director, he is an editor, together they are producers, and now they are the authors of a new documentary, *Free Dacians*, a deep dive into our past filtered through the opinions of a wide array of locals—politicians, historians, activists—each with their own opinion on the pressing issue of the Dacians.

How did you arrive at this the subject and how much of this project is the result of the Romanian centennial fever?

A friend proposed the subject, and we developed it talking among us and doing deep research. We did want to launch the film in the year of the centennial, because we thought that a film that questions the idea and the significance of nationalism could serve as a counterweight to the multitude of overly positive messages that will bombard us this year.

What seemed most relevant in your research phase?

We started with the historic re-enactment group Terra Dacica Aeterna. We initially wanted to do something only about them, about the way in which they combine a hobby with the idea of a “second life” with experimental archeology, which seems to us to be a pretty important history lesson about one of the least-known episodes of our history. Terra Dacica Aeterna were the first to re-create the Dacians. But then we noticed that whenever they did re-enactments the audience took their side against the Romans; the folks at Terra Dacica Aeterna were unhappy about this, because the confusion between their image and some of the theories circulated about the Dacians and the Romans rendered their work farcical, and exposed them to constant criticism about the way they re-enacted certain battles, or they re-created costumes or

weapons. The supporters of various theories were becoming increasingly vocal online, and that is how we discovered another side of this obsession with the Dacians—the side that is connected to nationalism, political activism, religion, and mysticism. So we re-configured the focus of the documentary.

How did you work?

We had lots of shoots spread over two years. We felt the need to add new people and stories because, like I said before, the passion for the Dacians takes diverse forms and yields new and interesting characters at each turn. Then there were a few stories for which we would have liked to have an ending or a story arc, so we came back to them a year later.

How hard is it to make a film intended to be objective on a topic on which those of us who live in Romania are understood to have a position, even if indirectly?

It is easy to maintain a balance and to not position yourself on any side when you do a documentary on a theme that is not the subject of public polemics. But then here it was difficult to maintain a balance because none of the protagonists entirely agrees with any of the others. Had we presented only one point of view, those who appeared in the film would have been happy—and those who did not appear in the film would have been unhappy. We expect the numbers of unhappy people to grow in all camps. Because each of them can raise the objection

that we did not include enough arguments or the relevant counter-arguments. And we can implicitly be perceived as siding with one camp or another. But then we did not intend to have everyone applaud the film at the end—that would have meant that the film has no impact.

So we hope we are prepared to take in the opinions of the malcontent. With this kind of film you run a definite risk: everyone comes with their own film already in their head!

Do we, Romanians, want to turn the Dacians into a brave, principled, small but strong population—and, if we do, why do we have that need?

Any member of any community gets validation from the good qualities of their community. There is nothing unnatural about sublimating historical episodes or the characteristics of one’s ancestors in this manner. And since we know so little about the Dacians, it is easier to say anything about them than to say nothing—they are the ultimate straw man. But the newest mythology created around the Dacians has to do with our present complexes. If you feel irrelevant as an individual or as a society among countries that are models of civilization and progress, you grab whatever you can to fill in a picture that raises your self-esteem.

In the trailer, former Cluj Mayor Funar make a strange connection between Dacians and Deutschland (Germany) as the land of Dacians. Is this myth, is this real, or is it a fantasy?

I would prefer not to answer. We tried to be objective in the film, so we do not want to comment on the statements of each of the characters. Especially that for a theory like this, the conclusions are not hard to reach.

Free Dacians screens today, May 29, at the Arkhai Sculpture Park – Vlaha at 9:45 PM; Thursday, May 31, at 5:15 PM at Cinema Florin Piersic; and Friday, June 1, at 2:45 PM at the Sapientia University.

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival | Cluj-Napoca 25.05–03.06.2018

CINE-CONCERT

OCHIUL MAGIC EN PLEIN DANS L'OEIL

SPECTACOL DE ZIUA COPILULUI

O interpretarea muzicală a **Alcolea & Cie** din fantastica lume cinematografică a lui **Georges Méliès**.

Vineri
01 iunie | 17:00

Casa de Cultură a Studenților

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP | EVENTBOOK.RO

INSTITUT FRANÇAIS
vivre les cultures

InterogaTiff

Paul Mureșan: „Mi se pare că sunt multe lucruri de descoperit și avem puțin timp”

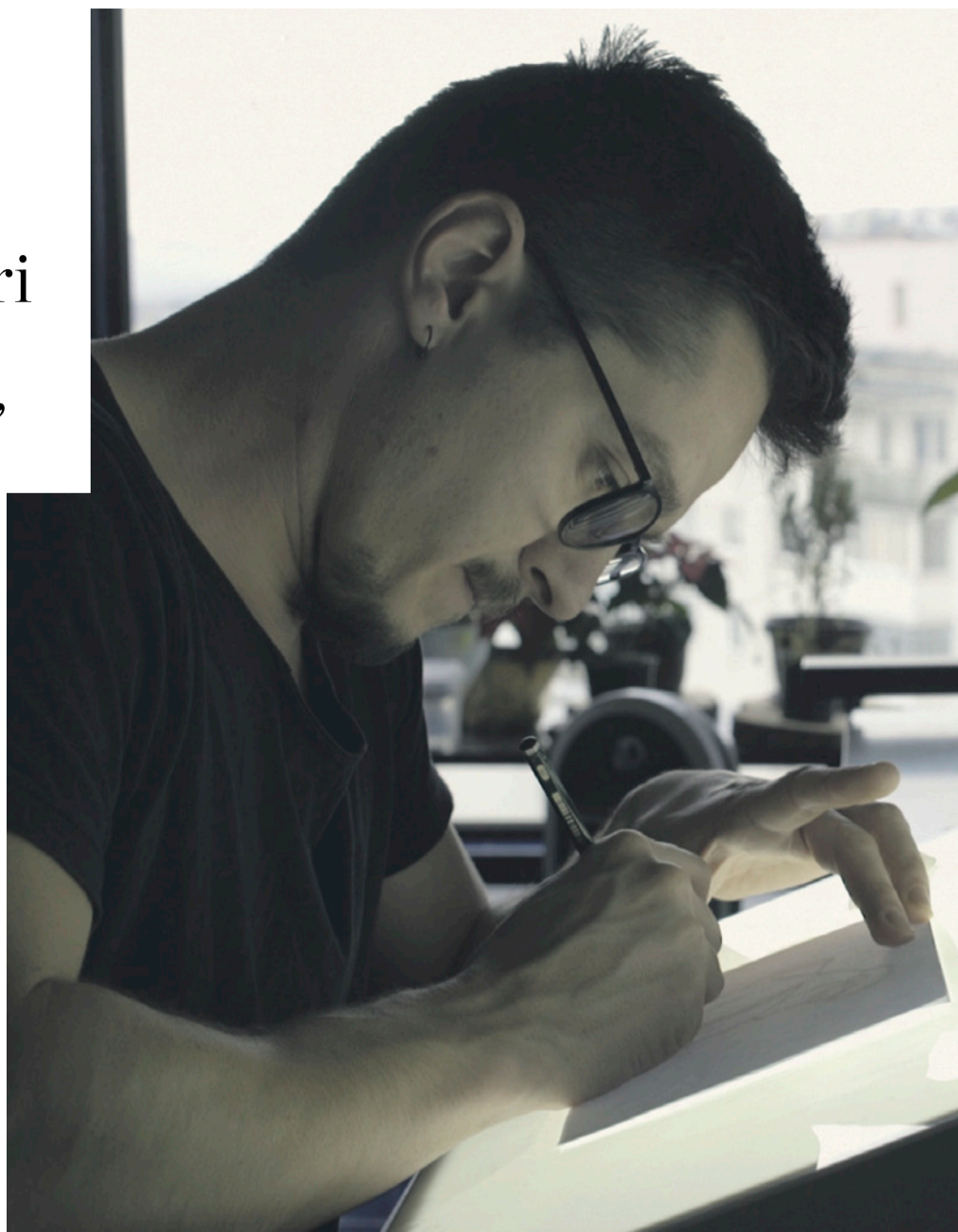
Paul Mureșan are cu siguranță vocea cea mai originală și remarcabilă din tânăra generație de animatori români.

El este cunoscut pentru scurtmetrajele și videoclipurile sale psihedelize, din care amintim *Pui de somn* (2015) și *Mamă, tată, trebuie să vă spun ceva* (2016, premiat cu Trofeul Animest), care îmbină o multitudine de stiluri estetice și care vin în tradiția impusă de epoca de aur a Cartoon Network cu un pic de stilistică anime pe alocuri. La TIFF, Paul va prezenta cel mai nou film al său - intitulat simplu, *Ceva* - în cel de-al patrulea calup de scurtmetraje românești. Totodată, ieri a avut loc vernisajul expoziției-instalație *Ai de capu meu* la Galeria Quadro 21 (pe strada Samuil Micu, la numărul 7), într-o formulă *back-to-back* cu *Latent Diagrams* al artistului clujean Alexandru Antik Sandor. Realizată din multiple proiecții multimedia dar și din *still-uri* ale animațiilor sale, *Ai de capu meu* promite o perspectivă intimă și auto-reflexivă asupra procedurii de maturizare, atât din punct de vedere uman, cât și artistic, prin prisma stilului foarte excentric, extatic și unic al lui Mureșan.

I-am pus câteva întrebări artistului despre expoziție chiar cu câteva ore înaintea vernisajului, pe care o puteți vizita pe toată perioada festivalului, între orele 10 și 18.

Cum ai gândit transpunerea filmelor tale într-o instalație media?

Asta e prima mea expoziție de animație, media practic. Mie mi se pare că suntem un pic bolnăviori și atunci ca să nu trebuiască să mă prefac că sunt normal am zis să invit lumea în capul meu bolnăvior. (râde) Cumva, să deschid ca o sufragerie în acea parte a capului meu în care ascund tot felul de lucruri. Refulări, chestii care nu îmi plac așa

de mult la mine. Să le pun pe toate într-o cameră și să invit oamenii să le vadă. Practic, să înțeleagă și privitorul că nu e singurul anormal - tindem să credem asta despre noi, că suntem singurii *cei mai nebuni* - și să vadă că mai is nebuni. Să ne unim cumva într-o nebunie comună.

O să fie multiple proiecții în spațiu?

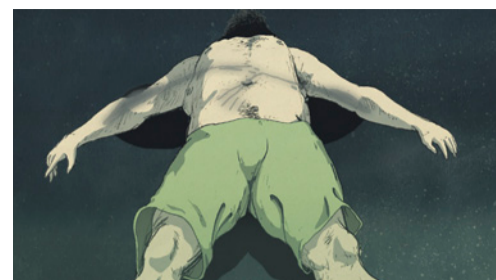
Da, is mai multe. Mie mi se pare că suntem într-o schimbare constantă și, prin expoziția asta, am încercat să îl contactez iarăși pe Paul din liceu. Îmi plăcea mult cum desena, era foarte sălbatic, nu știa săracul încotro merge, ce face. Și atunci prin expoziția asta am încercat să fac legătura cu el, să văd pe cine am pierdut. Legătura între Paul care nu înțelege nimica și cu Paul așa, care poate înțelege un pic mai multe, dar nici chiar așa. Și e un dialog între aștia doi.

Cum e să faci trecerea de la un film, care e văzut cap-coadă pe un ecran, la a-l imagina secvențial, într-un spațiu dat?

A fost foarte faină joaca. Am ajuns să improvizez ca să nu se vadă mai multe ecrane pătrătoase. Am improvisat astfel încât să pară bucăți de amintiri și le-am încadrat în zone. E greu de explicat, că nu vreau să dau *spoile* despre ce o să fie aici! Dar pot să zic că nu ai impresia că vezi un film, ci că treci prin niște amintiri. Mi-a plăcut mult să ne jucăm cu asta.

Voiam să te întreb despre ce incluzi din procesul efectiv de animație. Ai mai spus în interviuri că la finalul unui proiect rămâi cu teancuri de mii de foi, desenate de mână.

Asta face parte și din instalație, că la un moment dat apare un Paul pedepsit, la perete, care se uită la un alt Paul care desenează, și mai apare o cameră în care sunt opt mii de desene. Practic, ve-

dem o animație și vedem peste toate acele desene împrăștiate ca într-un haos, într-o dezordine a capului. Deci o să fie și asta, oamenii pot să vadă efectiv că nu sunt, nu știu, desene luate de pe net sau făcute cu un program care face să pară că sunt făcute pe hârtie, ci că efectiv așa sunt.

Am o curiozitate legată de stilul tău personal. Mi se pare foarte mișto ce faci la nivel estetic, pentru că îmbini foarte multe registre în același timp, de la desene naive la forme complexe, reliefate. De unde vine acest impuls de a amesteca atâtea stiluri radical diferite?

Mi s-a zis, de când eram mic și inclusiv până în liceu, că nu-s foarte talentat și ar trebui să mă las de desen. Că, no, am încă timp să îmi caut alt drum și eu m-am încăpățânat. Efectiv nu am vrut să aud. Și mi se zicea că „uite, Paul, tu mai mult măzgălești decât desenezi!”. Și atunci mi-am dat seama că „uau, dacă așa o să fie stilul meu? Dacă, pur și simplu, asta e chestia mea? Eu is Paul cel care măzgălește.” Și atunci, mă gândeam că pot măzgăli atât de mult până o să iasă un desen, e imposibil, e o hârtie și un creion, tre să iasă la un moment dat! Și până la urmă a ieșit, și din măzgăleala asta pot să merg într-o grămadă de zone. Măzgăleala e *by default* o greșală, așa că nu am ce greși mai mult.

Atunci când îmbini partea asta cu desene care sunt „tradițional frumoase”... sunt anumite paradigme simpliste, să zicem „naiv” și „complex”, sau „urât” și „frumos”, pe care mi se pare că le spargi în munca ta.

Cred că is mulți oameni care vor să caute un stil și, odată ce l-au găsit, rămân în el. Eu nu mă mulțumesc și mă tot duc, mă tot duc, și dacă o dau în bară tot încerc. Am reușit cu animație foarte simplă și apoi o să încerc una complexă, sau foarte naivă, sau monocromă, sau foarte colorată, că mi se pare că sunt multe lucruri de descoperit și avem puțin timp. Tot încerc, am o sete d-asta, foarte mare.

Știu că pregătești lansarea scurt-metrajului Ceva.

E pregătit și e la TIFF! E în programul de scurtmetraje ZFR - 4, pe data de 31. O să fie și a doua zi la Urania. Și acum urmează să pregătesc un alt film... un film de groază cu Maria Tănase. *Un cântec de leagăn*.

Flavia Dima

Despre unul din ultimii supraviețuitori ai Holocaustului

Pe Csibi László l-am întâlnit în foaierea Cinematografului Florin Piersic. Tocmai venise din Varșovia, de la un festival unde și-a prezentat documentarul, *Nussbaum 95736*. M-a rugat ca prin acest interviu să îi mulțumesc Sabrei Daici, de la ICR, pentru suportul oferit. L-am întrebat apoi câteva lucruri despre filmul lui, despre ce poate individualiza arhi-subiect, așa cum este cel al unui supraviețuitor al Holocaustului. A glumit că, în momentul când a decis să facă acest proiect, *Fiul lui Saul* tocmai câștigase Oscarul, iar prietenii l-au întrebat dacă nu vrea și el un astfel de premiu. Franc și jovial, a spus că sigur că ar vrea, și încă două dacă se poate.

Csibi László și-a reiterat pasiunea pentru trecutul Transilvaniei și pentru istoria contemporană, cu precădere pentru cel de-al Doilea Război Mondial. Spune că în primă instanță nu s-a gândit la public când și-a găsit subiectul, pe domnul László Nussbaum, unul din ultimii supraviețuitori ai Holocaustului.

Csibi László: Când l-am găsit pe László Nussbaum, avea 87 de ani, acum are 89 impliniți. Mie mi-a fost foarte important să fac o legătură cu el, să mă lase în zona lui personală. Nu m-am apucat din start să fac film, așa cum suntem obișnuiți, că scoatem camera și o băgăm în fața omului. El mi-a cerut să ne

cunoaștem întâi, câteva luni, două-trei, am mers la el la cafea și mi-a povestit, timp în care nu m-a lăsat să fac nicio notiță sau să înregistrez. Pe mine m-a interesat cum a fost viața unui evreu în anii '40 în Cluj, înainte și după deportare. Fiind singurul supraviețuitor din familia lui. Sigur, noi știm ce a fost acolo, așa că am căutat să imortalizez toată povestea omului, povestea unui tânăr de 14-15 ani care trăiește ca evreu după Dictatul din Viena. Familia lui se mută din Turda în Cluj pentru a căuta o viață mai bună. Și de acolo pornește tragedia lui. Am fost curios cum un copil de 17 ani, care revine singur în țară, începe o viață nouă, ce și cum face. Pentru că nu are nimic. Despre asta am vrut să fac filmul. Iar el nu numai că este în viață, dar e lucid și are o energie incredibilă. Am fost cu el în Germania, în lagărul unde a fost deținut. Iar în Washington am fost la muzeul Holocaustului și, cum în prealabil îmi dăduse pantalonii lui din lagăr pe care i-a ținut de atunci, i-am putut face cadou muzeului.

Nussbaum 95736 rulează astăzi de la 21:30 la Casa TIFF, în prezența regizorului. Filmul va fi urmat de scurtmetrajul *Pânda*, prezentat de TIFF în parteneriat cu World Wide Fund for Nature.

Ion Indolean